

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇੰਡੀਅਨ ਰੋਡ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਿਡ ਬਨਾਮ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਆਰ. ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.)

ਆਰ ਐਨ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇੰਡੀਅਨ ਰੋਡ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟਿਡ,

- ਪਟੀਸ਼ਨਰ

ਬਨਾਮ

ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ, - ਉੱਤਰਦਾਤਾ।

1985 ਦੀ ਸਿਵਲ ਰਵੀਜ਼ਨ ਨੰ. 1556

19 ਨਵੰਬਰ 1985

ਕੋਡ ਆਫ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ (1908 ਦਾ V) — ਧਾਰਾ 20 ਅਤੇ 80 — ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸਥਾਪਨਾ ਉਸ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ ਕੀਤੀ ਗਈ ਜਿੱਥੋਂ ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ — ਕੁਝ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਉਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਵੀ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ — ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕਾਰਨ, ਹਾਲਾਂਕਿ, ਕਿਸੇ ਵੱਖਰੀ ਜਗ੍ਹਾ 'ਤੇ-ਮੇਰੇ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਜਾਂ ਉਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸੰਚਾਰ ਨੂੰ ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਰਨਾ - ਕੀ ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਹੈ - ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਅਦਾਲਤਾਂ - ਕੀ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਮਨੋਰੰਜਨ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਜਿੱਥੇ ਕਿਸੇ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਪੈਦਾ ਹੋਇਆ, ਪਰ ਸਿਰਫ਼ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਉਸ ਸਥਾਨ ਤੋਂ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਥੋਂ ਚਿੱਠੀਆਂ ਭੇਜੀਆਂ, ਉਸ ਸਥਾਨ 'ਤੇ ਦੀਵਾਨੀ ਅਦਾਲਤਾਂ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ। . ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੇੜੀਂਦਾ ਇੱਕ ਕਾਨੂੰਨੀ ਨੋਟਿਸ ਹਾਲਾਂਕਿ, ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵੈਧ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕਦਮ ਹੈ, ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ।

(ਪਰਾ ੪)

13 ਦਸੰਬਰ, 1984 ਦੇ ਹੁਕਮ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਲਈ ਧਾਰਾ 115 ਸੀਪੀਸੀ ਦੇ ਤਹਿਤ ਪਟੀਸ਼ਨ ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਕਿਹਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ।

ਪਟੀਸ਼ਨਕਰਤਾ ਵੱਲੋਂ ਐਡਵੋਕੇਟ ਜੇ.ਬੀ.

ਐਚਐਸ ਮਾਨ, ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੰਬਰ 1 ਦੇ ਵਕੀਲ।

■ ਨਿਰਣਾ

ਰਾਜਿੰਦਰ ਨਾਥ ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.(ਓਰਲ)

(1) ਇਹ ਰਿਵੀਜ਼ਨ ਪਟੀਸ਼ਨ ਇਹਾਸੀਬੀਨ ਦੁਆਰਾ *ਵਿਰੋਧੀ ਧਿਰ ਨੇ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪਠਾਨਕੋਟ, ਮਿਤੀ 18 ਦੇ ਹੁਕਮਾਂ ਦੀ ਉਲੰਘਣਾ ਕਰਦਿਆਂ ਦਾਇਰ ਕੀਤੀ ਹੈ।

ILR ਪੰਜਾਬ ਅਤੇ ਹਰਿਆਣਾ

(1986)2

ਦਸੰਬਰ, 1984, ਇਹ ਮੰਨਦੇ ਹੋਏ ਕਿ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ।

(2) ਸਖੇਪ ਰੂਪ ਵਿੱਚ, ਤੱਥ ਇਹ ਹਨ ਕਿ ਮੁਦਈ 1962 ਤੋਂ ਜਨਰਲ ਰਿਜ਼ਰਵ ਇੰਜੀਨੀਅਰ ਫੋਰਸ

(GREF) ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਲੀਬੀਆ ਵਿੱਚ ਸੇਵਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮੂਲ ਵਿਭਾਗ ਤੋਂ ਇੰਡੀਅਨ ਰੋਡ ਕੰਟਰੈਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ (IRCC) ਵਿੱਚ ਡੈਪੂਟੇਸ਼ਨ 'ਤੇ ਭੇਜਿਆ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਦੀਆਂ ਸੇਵਾਵਾਂ IRCC ਦੁਆਰਾ ਖਤਮ ਕਰ ਦਿੱਤੀਆਂ ਗਈਆਂ ਸਨ ਅਤੇ ਉਸਨੂੰ ਭਾਰਤ ਵਾਪਸ ਭੇਜ ਦਿੱਤਾ ਗਿਆ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਤੋਂ ਕੁਝ ਰਾਹਤਾਂ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਧਾਰਾ 80, ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ (ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ 'ਕੋਡ' ਵਜੋਂ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ) ਦੇ ਤਹਿਤ ਪ੍ਰਤੀਵਾਦੀ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਦਿੱਤਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਉਸਨੇ ਉਕਤ ਰਾਹਤ ਲਈ ਅਧੀਨ ਜੱਜ ਪਹਿਲੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁਕੱਦਮਾ ਦਾਇਰ ਕੀਤਾ। ਮੁਕੱਦਮੇ ਦਾ ਬਚਾਅ ਪੱਖ ਦੇ ਅੰਤਰ-ਆਤਮਾ ਵੱਲੋਂ ਇਸ ਆਧਾਰ 'ਤੇ ਮੁਕਾਬਲਾ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਦਾਲਤ ਦੁਆਰਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਦੇ ਮੁੱਦੇ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਮੁੱਦੇ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ ਗਈ ਸੀ ਅਤੇ ਇਹ ਮੰਨਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਮੁਦਈ ਨੇ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਦੇ ਤਹਿਤ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਸੀ ਅਤੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਨੂੰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ ਸਨ। ਬਚਾਓ ਪੱਖ ਇਸ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਵਿਚਾਰ ਲਈ ਆਇਆ ਹੈ।

(3) ਨਿਰਧਾਰਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਸਵਾਲ ਉੱਠਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕੀ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਸੀ। ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਦੇ ਵਕੀਲ ਨੇ ਦਲੀਲ ਦਿੱਤੀ ਹੈ ਕਿ ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦਾ ਕੋਈ ਕਾਰਨ ਨਹੀਂ ਬਣਿਆ। ਉਸਨੇ ਅੱਗੇ ਕਿਹਾ ਕਿ ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿ ਮੁਦਈ-ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਨੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਨੂੰ ਨੋਟਿਸ ਭੇਜਿਆ ਅਤੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਪੱਤਰ ਲਿਖੇ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦਾ।

(4) ਮੈਂ ਪੱਖਾਂ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਨੂੰ ਕਾਫ਼ੀ ਹੱਦ ਤੱਕ ਸੁਣਿਆ ਹੈ ਅਤੇ ਪਟੀਸ਼ਨਰ ਲਈ ਸਿੱਖਿਅਤ ਵਕੀਲ ਦੀ ਦਲੀਲ ਵਿੱਚ ਜ਼ੋਰ ਪਾਇਆ ਹੈ। ਕੇਸ ਦੇ ਤੱਥ ਵਿਵਾਦਿਤ ਨਹੀਂ ਹਨ। ਉੱਤਰਦਾਤਾ ਦਾ ਆਖਰੀ ਰੁਜ਼ਗਾਰ ਲੀਬੀਆ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਪਠਾਨਕੋਟ ਵਿਖੇ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਹਿੱਸਾ ਸਾਹਮਣੇ ਨਹੀਂ ਆਇਆ। ਸਿਰਫ ਇਸ ਲਈ ਕਿਉਂਕਿ ਜਵਾਬਦੇਹ ਨੇ ਪਠਾਨਕੋਟ ਤੋਂ ਕੋਡ ਦੀ ਧਾਰਾ 80 ਅਧੀਨ ਨੋਟਿਸ ਜਾਰੀ ਕੀਤਾ ਹੈ ਜਾਂ ਉਸ ਨੇ ਉਥੋਂ ਪੱਤਰ ਭੇਜੇ ਹਨ, ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਸਿਵਲ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ, ਮੈਨੂੰ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ ਬਨਾਮ ਫਰਮ ਬਲਵੰਤ ਸਿੰਘ ਜਸਵੰਤ ਸਿੰਘ (1) ਦੇ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਤੋਂ ਸਮਰਥਨ ਮਿਲਦਾ ਹੈ, ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਇਹ ਦੇਖਿਆ ਗਿਆ ਸੀ ਕਿ ਦਿੱਲੀ ਵਿਖੇ ਧਾਰਾ 80 ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੇ ਤਹਿਤ ਸਿਰਫ ਨੋਟਿਸ ਦੀ ਸੇਵਾ ਹੀ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਅਤੇ ਇਸ ਲਈ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਦਿੱਲੀ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ। ਰੇਲਵੇ ਐਕਟ ਦੇ ਉਪਬੰਧਾਂ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਸਿਵਲ ਪ੍ਰੋਸੀਜ਼ਰ ਕੋਡ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦਾ ਇੱਕ ਵਿਧਾਨਿਕ ਨੋਟਿਸ ਹਾਲਾਂਕਿ ਬਿਨਾਂ ਸ਼ੱਕ ਇੱਕ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ

ਡਾਇਰੈਕਟਰ, ਇੰਡੀਅਨ ਰੋਡ ਕੰਸਟ੍ਰਕਸ਼ਨ ਕਾਰਪੋਰੇਸ਼ਨ ਲਿਮਿਟੇਡ ਬਨਾਮ ਅਮੋਲਕ ਸਿੰਘ ਅਤੇ ਹੋਰ (ਆਰ. ਐਨ. ਮਿੱਤਲ, ਜੇ.)

ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਵੈਧ ਸੰਸਥਾ ਲਈ ਮੁਢਲਾ ਕਦਮ, ਅਜਿਹੇ ਨੋਟਿਸ ਨੂੰ ਮੁਕੱਦਮੇ ਲਈ ਕਾਰਵਾਈ ਦੇ ਕਾਰਨ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਨਹੀਂ ਬਣਾਏਗਾ। ਨਿਰਜਨ ਅਗਰਵਾਲਾ ਬਨਾਮ ਯੂਨੀਅਨ ਆਫ ਇੰਡੀਆ (2) ਵਿੱਚ ਕਲਕੱਤਾ ਹਾਈ ਕੋਰਟ ਦੇ ਡਿਵੀਜ਼ਨ ਬੈਂਚ ਦੁਆਰਾ ਇੱਕ ਸਿਮੀ ਲਾਰ ਦ੍ਰਿਸ਼ ਲਿਆ ਗਿਆ। ਮੈਂ ਉਪਰੋਕਤ ਨਿਰੀਖਣਾਂ ਨਾਲ ਸਤਿਕਾਰਯੋਗ ਸਹਿਮਤ ਹਾਂ। ਸਿਟੋ ਵਜੋਂ, ਮੈਂ ਮੰਨਦਾ ਹਾਂ ਕਿ ਪਠਾਨਕੋਟ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਕੋਲ ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਸੁਣਵਾਈ ਕਰਨ ਦਾ ਕੋਈ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

(5) ਉਪਰੋਕਤ ਕਾਰਨਾਂ ਲਈ, ਮੁਕੱਦਮੇ ਦੀ ਅਦਾਲਤ ਦੇ ਸੰਸ਼ੋਧਨ ਨੂੰ ਸਵੀਕਾਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਤੇ ਉਸ ਅਦਾਲਤ ਨੂੰ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਇਸ ਮਾਮਲੇ ਵਿੱਚ ਅਧਿਕਾਰ ਖੇਤਰ ਵਾਲੀ ਅਦਾਲਤ ਵਿੱਚ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਦਈ ਨੂੰ ਵਾਪਸ ਕਰੇ। ਖਰਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਕੋਈ ਆਰਡਰ ਨਹੀਂ।

ਐਨ.ਕੇ.ਐਸ

- (1) ਏਆਈਆਰ 1957 ਪੰਜਾਬ 27.
- (2) ਏਆਈਆਰ 1960 ਕਲਕੱਤਾ 391

21556 HC—ਸਰਕਾਰ ਪ੍ਰੈਸ, ਯੂ.ਟੀ., ਸੀ.ਐੱਚ.ਡੀ.

ਡਿਸਕਲੇਮਰ :- ਸਥਾਨਕ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਅਨੁਵਾਦ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਨਿਰਣਾ ਕੇਵਲ ਮੁਕੱਦਮੇਬਾਜ਼ਾਂ ਲਈ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਆਪਣੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿੱਚ ਸਮਝਣ ਤੱਕ ਹੀ ਸੀਮਤ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸਦਾ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਉਦੇਸ਼ ਲਈ ਇਸਤੇਮਾਲ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਸਾਰੇ ਵਿਹਾਰਕ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਤ ਮੰਤਵਾਂ ਲਈ, ਨਿਆਂ ਨਿਰਣੇ ਦਾ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਸੰਸਕਰਣ-ਪ੍ਰਮਾਣਿਕ ਹੋਵੇਗਾ ਅਤੇ ਅਮਲ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਇਸ ਨੂੰ ਤਰਜੀਹ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇਗੀ।

ਰਵਨੀਤ ਸਿੰਘ